

Notes on Decentralization:

বিকেন্দ্ৰীকৰণ হৈছে প্ৰশাসনিক ক্ষমতা আৰু কৰ্তৃত্বক কেন্দ্ৰীভূত নকৰাকৈ বিভিন্ন ব্যক্তি আৰু সংগঠনৰ মাজত বিতৰণৰ প্ৰক্ৰিয়া। বিকেন্দ্ৰীকৰণ হৈছে কেন্দ্ৰীকৰণৰ বিপৰীত প্ৰক্ৰিয়া। হোৱাইটৰ কথাত, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ অৰ্থ হৈছে সিদ্ধান্ত লোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়াটো সংগঠনৰ নিম্নতম স্তৰলৈ অনা। ফলে কৈছে যে বিকেন্দ্ৰীকৰণে কিছুমান নিম্ন স্তৰৰ কৰ্মচাৰীৰ কৰ্তৃত্ব বা গুৰুত্ব বৃদ্ধি কৰে।

বিকেন্দ্ৰীকৰণ আধিপত্য বা নিয়ন্ত্ৰণৰ ধাৰণাৰ বিৰোধিতা কৰে। আঞ্চলিক বা স্থানীয় সংস্থাসমূহক ক্ষমতা হস্তান্তৰ কৰাৰ ধাৰণাটো বিকেন্দ্ৰীকৰণত নিহিত আছে। বিকেন্দ্ৰীকৰণ হৈছে অসংগঠিত শক্তিৰ এক নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যৰে ওপৰৰ পৰা তললৈ প্ৰণালীবদ্ধভাৱে ক্ষমতা স্থানান্তৰ কৰাৰ প্ৰথা। দক্ষ শাসন, পৰিকল্পিত অৰ্থনীতি, এক শক্তিশালী প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থা আদিৰ স্বার্থত বিকেন্দ্ৰীকৰণ অপৰিহাৰ্য, লগতে যদি গণতন্ত্ৰক তৃণমূল পৰ্যায়লৈ আনিব লাগে বা স্থানীয় স্বায়ত্তশাসনৰ বাবে বিত্তীয় যোগান ধৰিব লাগে।

বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ সুবিধাসমূহ: -

বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ সুবিধাবোৰ কেইবাটাও শাখাত আলোচনা কৰা হয়:

প্ৰথম: গণতান্ত্ৰিক আদৰ্শ ৰূপায়ণ আৰু প্ৰশাসনত জনসাধাৰণৰ ব্যাপক অংশগ্ৰহণ নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিকেন্দ্ৰীকৰণ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ। কেন্দ্ৰীভূত প্ৰণালীত, শক্তি কেন্দ্ৰীভূত হয়, সেয়েহে শীৰ্ষত শক্তিৰ চাপ থাকে আৰু তলত শক্তিৰ অভাৱ হয়। কিন্তু যদি বিকেন্দ্ৰীকৰণ পদ্ধতি প্ৰচলিত হয়, উচ্চ ৰক্তচাপ আৰু নিম্ন ৰক্তহীনতাৰ আশংকা পৰিহাৰ কৰিব পাৰি।

দ্বিতীয়তে সমাজৰ প্ৰগতিৰ সৈতে তাল মিলাবলৈ, সংগঠনটোৱেও আগবাঢ়িব লাগিব। সংগঠনটোত এই গতিশীলতা বজাই ৰখাৰ বাবে, নতুন দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য আছে। এই নতুন দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্যবোৰ সুচাৰুৰূপে সম্পাদন কৰাৰ বাবে বিকেন্দ্ৰীকৰণ অপৰিহাৰ্য।

তৃতীয়: বিকেন্দ্ৰীকৰণে নিম্ন স্তৰৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ মাজত দায়িত্ব আৰু দক্ষতাৰ অনুভূতি সৃষ্টি কৰে কিয়নো তেওঁলোকক স্থানীয় সংস্থাবোৰৰ হাতত পৰা নতুন কাম আৰু দায়িত্ববোৰ সম্পাদন কৰাৰ সুযোগ দিয়া হয়।

চতুৰ্থত যেতিয়া কামৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য বিতৰণ কৰা হয়, কামটো দ্ৰুত হয় আৰু অপ্ৰয়োজনীয় বিলম্ব পৰিহাৰ কৰিব পাৰি। এক কথাত, বিকেন্দ্ৰীকৰণে আমোলাতান্ত্ৰিক বা ৰঙা ফিতা হ্ৰাস কৰে আৰু দ্ৰুত সিদ্ধান্ত লোৱা আৰু পদক্ষেপ লোৱাৰ অনুমতি দিয়ে।

পঞ্চম বিকেন্দ্ৰীকৰণ বৃদ্ধি হোৱাৰ লগে লগে প্ৰশাসনত প্ৰত্যক্ষ জনসাধাৰণৰ অংশগ্ৰহণৰ সুযোগো বৃদ্ধি পাব। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে, স্থানীয় লোকসকলৰ সমস্যাসমাধান হ'ব আৰু তেওঁলোকৰ আশা আৰু আকাংক্ষা চৰকাৰী নীতিত প্ৰতিফলিত হ'ব। ই গণতন্ত্ৰক একনায়কত্বৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব।

ষষ্ঠ বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ এটা ডাঙৰ সুবিধা হ'ল সংগঠনটোৰ বিভিন্ন কেন্দ্ৰত বিভিন্ন ধৰণৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা কৰা আৰু স্বাস্থ্যকৰ প্ৰতিযোগিতাৰ জৰিয়তে আগবাঢ়ি যোৱা সম্ভৱ।

সপ্তম: চাৰ্লস্ৱৰ্থৰ মতে, কেৱল প্ৰশাসনৰ উৎকৰ্ষতাৰ ক্ষেত্ৰত নহয়, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ এক মানসিক গুৰুত্ব আছে। ই এজন নাগৰিকৰ ওপৰত আত্মবিশ্বাস আৰু আত্মসন্মান জাগ্ৰত কৰে।

অষ্টম: বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ সপক্ষে এটা যুক্তি হ'ল যে যদি প্ৰশাসন বিকেন্দ্ৰীভূত হয় তেন্তে বিকেন্দ্ৰীকৃত সংগঠনবোৰে কঠোৰ কেন্দ্ৰীয় নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰত বহুত ভাল কৰিব পাৰে। দৰাচলতে, গণ প্ৰচেষ্টা আৰু গণ চেতনাৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ কোনো বিকল্প নাই বুলি অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি।

বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ অসুবিধা: -

ওপৰোক্ত সুবিধাবোৰ স্বত্বেও, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ কিছুমান অসুবিধা আছে।

সৰ্বপ্ৰথমে, প্ৰশাসনিক উৎকৰ্ষতাৰ বাবে এটা মুখ্য চৰ্ত হ'ল প্ৰশাসনিক সমন্বয়। যদি বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ দ্বাৰা সৃষ্টি কৰা স্থানীয় সংস্থাবোৰে কেন্দ্ৰীয় কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে সহযোগিতা নকৰাকৈ তেওঁলোকৰ নিজৰ কাম-কাজ চলাব বিচাৰে, তেন্তে কেন্দ্ৰীয় প্ৰশাসন আৰু স্থানীয় প্ৰশাসনৰ মাজত সমন্বয় আৰু সংহতিৰ অভাৱ হ'ব। ইয়াৰ ফলত প্ৰশাসনত অৰাজকতা আৰু বিশৃংখলতা সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

দ্বিতীয়তে প্ৰশাসনৰ প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে বিকেন্দ্ৰীকৰণ সম্ভৱ নহয়, যদিও এয়া সম্ভৱ, ই বাঞ্ছনীয় নহয়। উদাহৰণ স্বৰূপে, বাজেট, কৰ্মচাৰী ব্যৱস্থাপনা, একাউন্টিং, কৰ সংগ্ৰহ আদিৰ ক্ষেত্ৰত সম্পূৰ্ণ বিকেন্দ্ৰীকৰণ সম্ভৱ নহয়, আকাংক্ষিত নহয়। যেতিয়া দুটা বা ততোধিক কোম্পানী নিয়োজিত হয়, তেওঁলোকে ইজনে সিজনৰ এলেকাত প্ৰৱেশ কৰিব পাৰে আৰু কাৰ্যকৰী জটিলতাৰ সম্ভাৱনা থাকে। যেতিয়া একাধিক কোম্পানীয়ে একেটা কাম কৰে, প্ৰতিযোগিতা অহাটো স্বাভাৱিক। কিন্তু যদি সেই প্ৰতিযোগিতা গঠনমূলক নহয়, ই বেয়াৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। এনে পৰিস্থিতি সুশাসনৰ বাবে অনুকূল হ'ব নোৱাৰে।

তৃতীয়: বৰ্তমান প্ৰতিৰক্ষা আৰু পৰিকল্পনাৰ বাবে এক শক্তিশালী আৰু সংহত প্ৰশাসনৰ প্ৰয়োজন। এই সকলো বোৰ ক্ষেত্ৰত, বিকেন্দ্ৰীকৰণ দেশৰ নিৰাপত্তা আৰু উন্নয়নৰ বাবে ক্ষতিকাৰক হ'ব পাৰে। দৰাচলতে, কেন্দ্ৰীয় কৰ্তৃপক্ষ অবিহনে পৰিকল্পিত অৰ্থনীতি প্ৰস্তুত কৰা আৰু ৰূপায়ণ কৰা সম্ভৱ নহয়।

চতুৰ্থ: বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ আন এটা অসুবিধা হ'ল যে বিকেন্দ্ৰীকৃত কৰ্তৃত্ব স্থানীয় চাপ গোটৰ হেঁচাত আছে। এই চাপই প্ৰায়ে বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ প্ৰকৃত উদ্দেশ্যক বিফল কৰে। আমি সদায় বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ লাভালাভ দেখা নাপাওঁ কিয়নো উদাৰ গণতান্ত্ৰিক ৰাজ্যৰ চাপ গোটৰ প্ৰভাৱ বিশেষভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু স্থানীয় প্ৰশাসন এই প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত নহয়।

পঞ্চম: দক্ষ শ্ৰমিকঅবিহনে বিকেন্দ্ৰীকৰণ সফল হ'ব নোৱাৰে। ভাৰতৰ দৰে উন্নয়নশীল দেশত, য'ত দক্ষ শ্ৰমিকৰ অভাৱ অবিহনে দ্ৰুত ঔদ্যোগিকৰণৰ বাবে পৰ্যাপ্ত মূলধনৰ অভাৱ আছে, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ প্ৰক্ৰিয়াটো হাস্যকৰ।

ষষ্ঠ সমগ্ৰ দেশতে শিক্ষা, সংস্কৃতি, স্বাস্থ্য আদিৰ ক্ষেত্ৰত একেনীতি গ্ৰহণ কৰাৰ ৰাজনৈতিক প্ৰতিশ্ৰুতি বজাই ৰখাৰ বাবে বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ প্ৰয়োজন, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ প্ৰয়োজন।

সপ্তম: বিকেন্দ্ৰীকৰণে স্থানীয় আৰু সংকীৰ্ণ স্বাৰ্থক ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যা আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাৰ্থৰ ওপৰত ৰাখে, যি ৰাষ্ট্ৰীয় ঐক্যত ব্যাঘাত জন্মোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। বহুতে বিশ্বাস কৰে যে বিকেন্দ্ৰীকৰণে নাগৰিকসকলৰ মাজত প্ৰাদেশিকতা আৰু আঞ্চলিকতাবাদৰ অনুভূতি সৃষ্টি কৰিব পাৰে আৰু হিংসা আৰু ঘৃণা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে।

অৱশেষত: বহুতে কয় যে জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ বাবে বিকেন্দ্ৰীকৰণ উপযুক্ত নহয়। জৰুৰীকালীন সিদ্ধান্তবোৰ সোনকালে লোৱা প্ৰয়োজন। কিন্তু এনে ক্ষেত্ৰত, বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ ফলত বহুতো জটিলতা হ'ব পাৰে।